

**SOTSIALISTLIKU
TÖÖ KANGELASTE
TOOTMISKOGE MUSE**

A. I. RUBTSOV
SOTSIALISTLIKU TÖÖ KANGELANE

32

**TSENTNERIT
SUVINISU
HEKTAARILT**

RK „POLIITILINE KIRJANDUS“
TALLINN 1948

A-17433

Dublett

SOTSIALISTLIKU TÖÖ KANGELASTE TOOTMISKOGEMUSI

A. I. RUBTSOV

SOTSIALISTLIKU TÖÖ KANGELANE

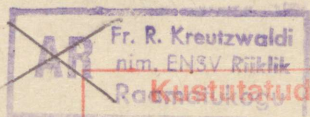
32

TSENTNERIT
SUVINISU
HEKTAARILT

RK

POLIITILINE KIRJANDUS · TALLINN 1948

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

~~27787~~ 2007

Eesti Rahvusraamatukogust

EESSÕNA

Sotsialistliku töö kangelane Aleksandr Iljitš Rubtsov elab ja töötab Sverdlovski oblastis Bogdanovitši rajoonis asuvas kolhoosis „Kolos“. Ta on juba pikemat aega lülijuht. A. I. Rubtsov tegeleb juba kolhoosi organiseerimisest peale seemnekasvatusega ja ta on kasvatanud sadu tsentnereid esimese sordi teravilja.

Lugeja tähelepanu köitmiseks esitatav raamat sisaldab A. I. Rubtsovi jutustuse sellest, kuidas ta saavutab suvinisu kõrge viljakuse ja kuidas ta kasvatas 1946. aastal rekordsaagi, mille eest talle anti sotsialistliku töö kangelase kõrge aunimetus.

Autor jutustab oma raamatus sellest, milliseid agrotehnilisi põhimeetodeid tema poolt juhitud lüli tarvitab võitluses kõrge viljasaagi eest ja kuidas tema lüli ületab raskusi võitluses loodusega.

Suure huviga loetakse selle raamatu neid peatükke, milles A. I. Rubtsov jutustab, kui hoolsasti tema lüli kasvatab, valib ja valmistab külviks seemet, millisele maale ta nisu külvab ja kuidas ta teostab külvi rangelt kindlaksmääratud ajal. Neile teemadele pühendatud peatükid on kirjutatud väga asjatundlikult ja võivad noortele lülijuhtidele mõndagi õpetada.

A. I. Rubtsov peab suvinisu kõrge viljakuse saavutamise otsustavaks tingimuseks eeskujulikku hoolitsust külvise eest. Sellele temale pühendab autor eripeatüki.

Aleksandr Iljitš Rubtsov on sotsialistliku põllutöö silmapaistev meister. Olles kuuekümnepäevane on ta kogu oma eluaja tegelnud põlluharimisega ja ta peab täie õigusega

põllutööd oma akadeemiaks. Ta on üks neid praktikuid-novaatoreid, kes annavad suure panuse agronoomilisse teadusse ja keda on meie põllumajanduses nii ohtralt. Kuulus lüljuht lahendab kõik kõrge viljakuse eest peetava võitlusega seotud küsimused meisterlikult ja loovalt. Ta ei poolda agrotehnikas šabloonilisust. Kasutades eesrindliku nõukogude põllumajandusteaduse saavutusi rakendab ta ühtede või teiste agrotehniliste küsimuste lahendamisel ka oma loovat algatust.

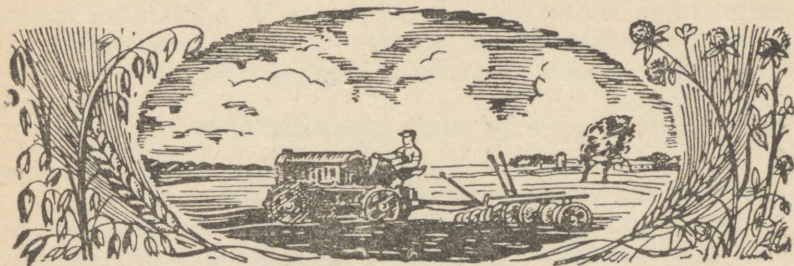
Sotsialistliku töö kangelane Aleksandr Iljitš Rubtsov on uue nõukogude kolhoositalurahva silmapaistev esindaja. Kogu oma elu, kogu oma tegevuse, mis on tulvil kangelaslikku tööd, seob A. I. Rubtsov kolhoosiga. Kolhoos on tal aidanud ta erakordseid loovaid võimeid täiel määral arendada.

Kõrgete viljasaakide meistri tee on olnud tingitud maa-elu kogu laadi üldisest ja põhjalikust muutmisest uutel, sotsialistlikel alustel. Küla, milles A. I. Rubtsov sündis ja elas, oli enne revolutsiooni vaene ja ebakultuurne. See oli Golopupovka küla. Küla nimetus kajastab sealsete talupoegade vapustavat vaesust ja vaimupimedust. Nõukogude võim ja kolhoosikord kujundasid selle küla tundmatusest ümber võimsaks kolhoosiks „Kolos“, kes sammub kindlalt jõukuse poole.

1947. aasta kevadel kohustus A. I. Rubtsovi lüli Sverdlovski kolhoosnike kirjas seltsimees Stalinile saavutama veel kõrgema saagi kui eelmisel aastal. Kolhoosnikud kinnitasid oma sõna teoga. Nad töötasid põllul kangelaslikult ja koristasid sel aastal väga hea saagi.

I. V. JAKUŠKIN

V. I. Lenini nimelise Üleliidulise Põllumajandusteaduste Akadeemia tegevliige.

Minu elutee põlluharijana

Ma olen kogu oma eluaja jooksul olnud põlluharija. Maa pole mulle olnud ainult toitjaks ja olemasolu allikaks, vaid ta on olnud ka minu loova tegevuse tööpõlluks. Ma nimetan maad nõnda sellepärast, et põllutöö, nagu iga teinegi majandusala, nõuab, et temasse suhtutaks tõeliselt loovalt. Tundmata põllutöö seadusi ja oskamata neid kasutada on võimatu saavutada kahte viljapead seal, kus kasvab üks.

Suurema osa oma elust olen ma veetnud üksiktalundis. Ent sellest ajast pole mul jutustada midagi head. Nagu palju miljoneid Venemaa talupoegi, nii rabelesin minagi kitsal maaribal adra taga, saamata kordagi kõhtu täis süüa. Maa ei toitnud. Põllumajanduslik tehnika oli revolutsioonieelsel Venemaal madalal tasemel. Väikesed kitsad maaribad ja piirikraavid aheldasid talupoja tegevust.

Loodus käitus individuaalse põlluharijaga nagu ta tahtis. Individuaal-talupoja saatus olenes igast looduse tujust. Talupoeg oli karmide loodusseaduste ees jõuetu ja veetis oma elu viirelde.

Mulle avanes laialdane tegevuspõld, nagu kogu nõukogude talurahvalegi, alles kolhoosis. Ma olin oma külas üks esimestest artelli astujatest ja sain kohe aru, et olen leidnud kolhoosis kõike seda, millest olin unistanud ja mõtelnud palju aastaid. Korraldades põllutöö ümber kollektiivsele laadile, varustasid Nõukogude riik ja bolševike partei teda traktoriga, kombainidega ja paljude teiste põllutöomasinatega ja asetasiid põllutöö eesrindliku agronoomia kindlale alusele.

A. I. RUBTSOV

Sotsialistliku töö kanglane

Ma asusin kolhoosis uue jõuga tegema põlluharija auväärset ja tublit tööd. Masinad, väetis ja eesrindlik agrotehnika, kõik soodustas põldude viljakuse kiiret kasvamist. Kollektiivne töö tegi maa uueks ja maa tasus talupoja vaeva helde saagiga.

Kui minult nüüd küsitakse, mida pean ma põllutöös tähtsaimaks võiduks, siis vastan:

„Vaba nõukogude talupoeg, ühendanud oma töö kollektiivses majapidamises, on maa endale alistanud. See on peaasi. Saanud traktori, kombaini ja eesrindliku agronoomia, haris ta põldu tõeliselt teaduslikul alusel ning tuli võitjaks. Ta võttis maa üle võimust ja alistas selle endale.“

Põllumajanduse ümberkorraldamine uuel, sotsialistlikul alusel tagas põldude viljakuse kiire tõusu, nõukogude talurahva jõukuse ja kultuuri kasvamise ning paljude tuhandete kuulsakssaanud põllutöömeestrite esilekerkimise.

Ma seon kogu oma arenemise kollektiviseerimise aastatega. Kolhoos avas mulle tee meisterlikkusele. Enne kolhoosi veerisin ma vaevalt tähti. Tuli palju õppida, enne kui saavutasin kolhoosi uuendatud nurmedel edusamme. Ma sõbrustasin raamatuga, lugesin palju ja täiendasin aastast aastasse oma teadmisi. Ma rakendasin omandatud teadmisi põllul, vaatlesin tähelepanelikult taimi, õppisin tundma nende elu ja tegin oma järeldusi.

Juba kolhoosielu esimestel päevadel hakkasin ma seemnekasvatajaks. Sellele suurele ja vastutavale tööle asusin sellepärast, et see mulle meeldis. Head seemet kasvatada polegi nii lihtne; selleks on vaja teadmisi, vilumust ja oskust. Mul oli tahtmine õppida saama kõrgeid saake suurtel maaladel.

Ma töötasin seemnekasvatajana ligi 15 aastat. Selle aja jooksul olen ma kasvanud palju nisu, rukist, kaera ja muid põllumajanduslikke kultuure ning olen andnud kolhoosi aitadesse kümneid tuhandeid puudasid valitud seemevilja. Meie kolhoos on juba palju aastaid varustatud väga hea seemnega. Me anname igal aastal riigile sadu tsentnereid esimese sordi vilja.

Nisu on meie kolhoosis, nagu kõikides teisteski Põhja-Uurali kolhoosides, peamine teraviljakultuur. Temale pühendame me kõige rohkem tähelepanu. Oma kolhoosi põldu-

del kasvatame me nisusorte „Diamant“ ja „Milturum-321“. Need sordid annavad meie tingimustes kõige kõrgemaid ja kindlamaid saake.

Nisusaak saavutatakse suure tööga. Ega rahvas muidu räägi, et: „Nisu tasub ainult püüdliku vaeva.“ Nisu on põlluharija töö vastu üsna nõudlik; uusimat agrotehnikat ja põlluharimise seadusi tundmata pole võimalik saada kõrget saaki.

Minu lüli on palju aastaid agronoomidega tihedais suhteis. Agronoomid aitasid meil õppida tundma taimede nõudeid agrotehnika vastu ja käsitlema iga maatükki individuaalselt. Ühesugune käsitus on kahjulik igal alal; seda vähem on ta sallitav põllutöös, kus on tegemist elavate taimedega.

Sõpruses agronoomidega ja teadusega on meie edusamude pant võitluses kõrge viljasaagi eest. Toetudes nõukogude agronoomia uusimatele saavutustele suurendame me aasta-aastalt viljasaake. Me juhindume seemne külviks ettevalmistamisel, pinnase harimisel ja väetamisel, külvamisel ja külvatud põllu eest hoolitsemisel agronoomide juhendeist ja nõuandeist. See, et minu lüli on saanud juba mitmel aastal kõrge nisusaagi, on eelkõige meie sõpruse tulemus agronoomiaga.

1946. aastal kasvatas minu lüli Uurali kohta rekordilise saagi. 14-hektaariliselt maatükilt kogusime me „Milturum-321“ sorti süvinisu 32 tsentnerit igalt hektaarilt. Pean otsekohe ütlema, et lüli võitluses kõrge viljasaagi eest kuulub agronoomidele silmapaistev koht.

Nõukogude riik hindas minu malbet tööd kõrgelt. Mulle anti sotsialistliku töö kangelase nimetus. Teade sellest rõõmustas ja hämmastas mind ääretult. Hoolimata minu juba auväärsest east ei tundnud ma enam ennast. Mulle näis, et ma muutusin vähemalt poole nooremaks.

Neil minu suurtel päevadel mõtlesin ma palju oma saatusest, vene põlluharija saatusest.

„Ei, põlluharijat pole veel kunagi nii austatud,“ ütlesin ma endale. „Ainult meie vabal Nõukogudemaal on lihtsad põlluharijad saanud üldrahvaliku tunnustuse osaliseks.“

Ma asusin uue jõuga viljasaakide edasisele tõstmisele. ÜK(b)P Keskkomitee veebruaripleenum esitas tohutud ülesanded: luua meie maal lühima ajaga toiduainete küllus ja

koguda hädavajalikud toidu- ja toorainete riiklikud reservid. Pleenumi otsuste täitmine sõltub tunduval määral sellest, kuidas hakkavad töötama miljonid töötajad kolhoosipõldudel.

Minult küsitakse sageli:

„Kuidas ma saan kõrgeid suvinisu saake? Mida tuleb teha selleks, et põldude viljakust tõsta?“

Sellest ajast peale, kui mulle anti sotsialistliku töö kangelase kõrge nimetus ja kui minu tagasihoidlik töö on saanud tuntuks kogu maal, saan ma sadu kirju. Mulle kirjutavad kolhoosnikud, sovhooside töölised ja põllumajanduse eriteadlased, kes elavad meie suure kodumaa väga mitmesugustes nurkades. Nad paluvad mind jagada neile oma kogemusi ja jutustada minu lüli tööst. Ma vastan korralikult kõigile kirjadele, annan nõu ja jagan oma kogemusi.

Kuid kirja teel ei saa kõike jutustada; raske on kirjeldada mõnel leheküljel kõike seda, mida on teinud ja teeb minu lüli võitluses kõrge ja püsiva viljasaagi eest. Püüan jutustada sellest raamatus; saagu meie tagasihoidlik töö paljude kümnete tuhandete põlluharijatele teatavaks.

Kodumaa ootab nõukogude talurahvalt edasist külvipinna laiendamist ja põldude viljakuse tõstmist. Partei ja valitsus on juhatanud õige tee, mida mööda peab minema põllumajanduse edasine arenemine. Teraviljakultuuride, eriti nisu, kui peamise toiduvilja, kõrgete saakide saamiseks on vaja tõsta sotsialistliku põllutöö taset veelgi kõrgemale. Tuleb jõuda niikaugemale, et kõrgeid ja kindlaid saake saadaks laialdastel kolhoosi maa-aladel, mitte aga üksikute lülide maatükkidel.

Hea seeme on kõrge viljasaagi alus

Hoolitsemist kõrge viljasaagi eest alustasime me seemne ettevalmistamisega. „Halvast seemnest ära oota head lõikust.“ See on suurepärase vanasõna, milles peitub kõigile põlluharijaile tuntud suurim rahvatarkus. Kahjuks aga ei pea sellest vanasõnast kaugeltki kõik kinni. Kuid meie meenutame teda alati.

Meie hakkasime seemne eest hoolitsema juba ammu enne lõikust. Kogu suve kestel jälgisime me hoolega kasvava nisu olukorda; puhastasime põldu mitu korda umbrohu, hävitasime umbrohu viimseni, ja jälgisime, et kasvava nisu hulgas poleks teisi nisusorte.

Põllu puhastamine umbrohu eest esimene samm võitluses hea seemne eest. Peamine töö seemne kallal algab lõikuse ajal ja lõpeb alles siis, kui vili külvatakse uuesti mulda. Püüan selgitada, miks on tähtis ja miks on vaja alustada seemne ettevalmistamist juba süvel. Külviseeme peab olema puhas, vaba umbrohuseemneist, haigustest nakatamata ja omama kõrget idanevust. Seemne kvaliteet pole püsiv. Ta muutub sõltuvalt selle hoidmise tingimustest. Põlluharija ülesanne on luua seemne hoidmiseks kõige soodsamad tingimused.

Seemevilja idanevus ja puhtus olenevad palju sorteerimisest. Seemevilja kvaliteet paraneb hoolsa tööga sorteerimismasinal ning triööril ja terade valikuga nende suuruse, jämeduse ning absoluutse kaalu järgi.

Kuidas me saavutame seemevilja hea kvaliteedi?

Kõik peksumasinast saadud vilja me tuulame otsekohe. Seemevilja puhastamine tavalises tuulamismasinas ei saa anda seemevilja täielikku puhtust, seepärast sorteerime me tuulutamise järel vilja sorteerimismasinal „Glaxton“ ja triööris. Vilja sorteerimist toimetame niikaua, kuni kõik umbrohuseemned on kõrvaldatud ja vili on jagatud „rühmadesse“, s. t. kuni on eraldatud terad suuruse, jämeduse ja kaalu järgi.

Viljaseemne sorteerimiseks tuleb kasutada nii sorteerimismasinat kui ka triööri. Sorteerimismasin eraldab kerged terad. Triöör täiendab sorteerimismasina tööd. Triöör eraldab katkised terad, tuulekaera ning nisulilleseemned ja, lõppeks, jagab terad jämeduse järgi.

Viljaseemne triöörimine on üks parimaid seemnematerjali kvaliteedi kõrgendamise viise. Triöörimise juures kuivatatakse vilja täiendavalt ja terad jagatakse suuruse järgi.*

* Parimad seemneterad peavad olema niihästi suured kui ka ühe-
sugused ja üheraskused. (Teadusliku toimetaja I. Jakuškini märkus.)

Kõige suuremad terad eraldame külvi jaoks.

Enne seemevilja aita paigutamist viiakse vili normaalse niiskuseni. Uurali tingimustes, kus talved on väga külmad, ei tohi hoida seemevilja ilma teda enne kuivatamata. Seemevilja õigeaegse kuivatamise eest mitte hoolitseda, tähendab vähendada külvisel idanevust.

Tuleb meeles pidada, et seeme on elav organism. Tulevase taime idu elab ja hingab. Vilja suurema niiskuse korral tugevdab idu hingamist; selle tagajärjel seemevili soojeneb ja kattub sageli hallitusega ning terad kaotavad idanevuse. Suurema niiskuse korral hukkub pakases seemne idu; seeme muutub idanematuks. Et seda vältida, tuleb seemevilja sügisel hoolikalt kuivatada, kasutades selleks ilusaid, päikesepaistelisi ilmu. Meie teeme seda aastast aastasse.

Vilja kuivatamine on suur ja tähtis ülesanne. Ma jutustan üksikasjalisemalt meie lüli praktikast. Kõige lihtsam on kuivatada seemevilja lahtisel viljapõrandal. Selleks puistame vilja 6—7-sentimeetrilise kihina ja kühveldame teda võimalikult sageli ümber. Ööseks kühveldame vilja hunnikusse ja katame selle presendiga või, kui kolhoosis present ei ole, siis õlgedega või õlgedest tehtud mattidega. Päeval, kui on ilus ilm, ajame vilja jälle laiali. Seemevilja sel viisil kuivatades võib vähendada ta niiskust 5 ja rohkema protsendi võrra. Niiske ilmaga teostame kuivatamist kinnises rehes või künides. Vilja kuivamise kiirendamiseks pole sel juhul halb lasta seemevili veel kord tuulamismasinast läbi.

Halva ilmaga, kui vihma sajab, kuivatame vilja insener Gogolevi süsteemi kuivatis. Vilja kuivatamine kuivatis nõuab suurt ettevaatust ja vilumust, muidu võib seemnevilja ära haudada või liiga kuivatada. Selle töö teeme me ülesandeks kõige vilunumaile kolhoosnikuile, kes ei lahku kuivatist ühekski tunniks.

Lüljuhina juhin ma isiklikult seemevilja kuivatamist kuivatis. Vili tuleb soojendada mitte üle 40—45 kraadi. Et eemaldada vilja kohale kogunev aur, tuleb kuivatis ventilatsiooni tõhustada.

Seemevilja kuivatamisest räägin ma nii üksikasjaliselt sellepärast, et sel agronoomilisel võttel, nagu kogemused on

näidanud, on võitluses kõrge viljasaagi eest esmajärguline tähtsus. Veenmiseks toon veel ühe näite. 1946. aasta lõikuse viljast võtsin ma prooviks teatava hulga vilja ja, jaganud selle pooleks, kuivatasin üht osa sügisel, teist aga öökülmade saabumisel. Ja tagajärg oli selline: sügisel kuivatatud vilja idanevus osutus kevadel 93-protsendiliseks, talvel kuivatatud viljal aga vaevalt 63-protsendiliseks. See näide tõendab väga veenvalt, milline määratu tähtsus on kuivatamise ajal ja tingimustel seemevilja kvaliteedi kõrgendamiseks.

Edaspidi jälgime seemevilja säilivust vahetult aidas. Aidaski, isegi pärast hästi teostatud sügisest viljakuivatamist, tuleb seemevilja kallal teha palju tööd. Ei tohi unustada eelkõige aita korrastamast enne seda, kui sinna paigutatakse seemevili. Selles, mis ma ses suhtes ütlen, pole midagi uut, kuid veel ei ole kõikjal õpitud aitu seemevilja hoidmiseks hoolsalt korrastama. Aidad tuleb tingimata desinfitseerida, hoolikalt kuivatada, prahist ja läinud aastastest viljateradest puhastada ja, endastki mõista, remontida.

Igasugustest kõrvalistest lisanditest hästi puhastatud normaalse niiskusega vilja paigutame aidas mitte üle 2 meetri paksuse kihina, külmal ajal aga, eriti pakase ajal, suurendame viljakihi 2,5 meetrini. Pealeselle katame vilja pealt poolt kinni presendi, vildi ja õlgmattidega. Kogu sügise ja talve jooksul kuni külvini jälgib lüli tähelepanelikult vilja seisukorda salvedes. Temperatuuri mõõtmiseks kasutame erilist termomeetrit, vahel aga ka tavalist raudvarrast, torgates selle sügavalt viljahunnikusse.

Talvel läheb vili sageli soojaks. Sel juhul on vaja viivitamata organiseerida kuivatamist. Meil pole selliseid juhtumeid olnud.

Eeskujulik hoolitsemine vilja eest juba sügisest peale võtab võimaluse vilja riknemiseks.

Kevade saabudes sorteerime vilja täiendavalt triööriga ja eemaldame lõplikult kidurad ja puuduliku kaaluga viljaterad. Samuti asume käsitsi viljateri sorteerima, et valida külviks suurimad terad.

Miks on tähtis, et seemneterad peavad olema suured, täis-kaalulised?

Suur, raskekaaluline viljatera tagab idu parema toitumise seemne idanemise ajal ja annab tugevama tõusme.*

Enne külvi määrame hoolikalt kindlaks lülile antud seemnematerjali puhtuse, idanevuse ja majandusliku kõlblikkuse. Seejuures ei käsitle me seemevilja ühes summas, vaid teeme kindlaks iga viljapartii kvaliteedi.

Väga tähtis on võtta proov õigesti. Kui vilja hoitakse kotides, tuleb võtta proov igast viiendast kotist, ja seejuures mitmesugustest kohtadest: pealt, alt ja keskelt. Kui vilja hoitakse salvedes, tuleb võtta proov üksikult igast viljapartiist ja mitte vähem kui viiest eri kohast. Seejärel koostada neist teradest keskmine proov ja määrata selle järgi kindlaks seemevilja puhtus ning idanevus.

1946. aasta kevadel külvasime oma lüli maatükile nisu-seemne terade absoluutse kaaluga mitte vähem kui 34,5 grammi, kusjuures külvise idanevus oli 98 protsenti ja puhutus 97 protsenti.

Enne külvi aetasime kogu seemevilja õhu kätte soojenema. See agrotehniline võtte on uus ja paljudes kolhoosides suhtutakse sellesse ikka veel umbusaldusega. Ent, nagu praktika on näidanud, suurendab seemevilja soojendamine tublisti selle idanevust. Soojendamisel elustub teradel idu ja seega suureneb vilja kasvamise energia. Seemevilja soojendamist tuleb teostada sooja ilmaga puupõrandaga katusealuses ja tasastel katustel. Seemevili puistata kuni 20 sentimeetri paksuse kihina ja hoida laialipuistatult kuni külviini.

Enne külvi teostame seemevilja puhtimise. See abinõu avaldas suurt mõju viljasaagi kõrgusele meie lüli maatükil. Seemne puhtimist toimetasime AB pulbri ja Davõdovi preparaadiga. Tuleb märkida, et iga-aastase külviseemne puhtimise tagajärjel on meie kolhoos täielikult vabanenud nõgipeast.

Me oleme katsetanud ka sellist saagiõhku kõrgendamise vahendit nagu jaroviseerimine. Minu tähelepanekud näitavad, et Uurali tingimustes küpseb jaroviseeritud nisu mõne päeva võrra varem, mis on väga tähtis, kui pidada silmas lühikest suve ja sügise kiiret saabumist.

* Ühtlase orase tagavad ühesuurused viljaterad. (Teadusliku toimetaja I. Jakuškini märkus.)

Nisu alla parimad maad

Kõrvuti seemevilja ettevalmistamisega valmistas meie lüli hoolikalt ette nisu alla minevat põldu. Teatavasti on nisu üsna nõudlik kultuur. Ta vajab toitainete poolest rikast mulda. Ta on teistest põllumajanduslikest kultuuridest tundlikum umbrohuse põllu suhtes.

Meie kolhoosis on rakendatud külvikord; seega otsustus nisupõllu valik iseendast.

Lülile on määratud 14 hektaari suurune maatükk, mis kannab nimetust „Jefremovi onnike“. Seda ülesküntud kesapõldu kultiveeriti suve jooksul mitu korda, sügisel aga künti see veel kord üle.

Põllu valikul suvinisu külviks ei tohi samuti unustada, mida kujutab endast valitav pinnas oma füüsilistelt omadustelt. Nisu on kõige parem külvata mustmulla ja tumehallidele ning hallidele liivsavimaadele, aga ka sellistele põldudele, mis on saanud mitme aasta jooksul küllaldaselt orgaanilist väetist. Nisule mittesobivaiks tuleb pidada hapusid, tugevasti leetunud ja kurnatud muldi. Maatükk, mille lüli nisu alla valis, kujutas endast huumusrikast liivsavi-maad.

Pärast seda, kui maatükk oli määratud, asus lüli viivitamata pinnast harima. Ent enne, kui sellest rääkida, tahan ma jutustada, kuidas me maad väetasime.

Väetiseks tarvitasime 1946. aastal lagundunud sõnnikut (huumus). See on suurepärase väetis. Ta on väga väärtuslik ka suvinisule. Sõnnik on parem vedada kesale, et ta jõuaks hästi lagunduda ja mullaga seguneda. Kui aga orgaanilist väetist pole millegipärast kesale veetud, võib huumusega väetada kevadisel pinnase kultiveerimisel.

Lagundunud sõnniku vedasime maatükile varakult ja panime ta hunnikuisse. Me varusime teda arvestusega 15—20 tonni igale hektaarile.

Kui maapind oli „Jefremovi onnikese“ juures kuivanud, asus lüli äestama. Sellega taotlesime me kahte eesmärki: ära hoida mulla kuivamist ja esile kutsuda tuulekaera idanemist.

Maaharimine ei saa olla kõikjal ühesugune. Iga põldu tuleb käsitleda isesuguselt, võttes arvesse mulla omadust,

põllu umbrohtumist, tarvitatavate väetiste omadusi ja talviste ning suviste sademete hulka. Lüli poolt valitud maatükk osutus pärast lume alt väljatulekut liig tihheks. Me otsustasime seda viivitamata äestada siksakäkkega. Ühekordne äestamine ei suutnud tihknenud pinnast piisavalt kobestada, seepärast äestasime kaks korda. See oli tähtis ka teisest küljest, ja nimelt võitluses tuulekaera vastu, mis on Uuralis üks ohtlikemaid umbrohte. Kui me oleksime äestanud põldu ühekordselt, oleks võinud juhtuda, et tuulekaer ei tärka, sest ühekordne äestamine ei kobesta mulda küllaldaselt.

Äestamisega alustas lüli kibedat kevadist tööaega. Seejärel toimus maa harimine traktoreile kinnitatud kultivaatoriga. Kultivaatoriga harisime põldu kaks korda. Kultivatsiooni eesmärgiks oli meil tärganud tuulekaera ja teiste umbrohtude idud kiiresti hävitada, muld hästi kobestada ja luua sel viisil vajalikud tingimused nisu idude kiireks kasvamiseks ning edasiarenemiseks. Kultivatsiooni teostasime 6—8 sentimeetri sügavuselt.

Enne kultivatsiooni laotasime lagundunud sõnniku. Laotasime selle hästi peenelt. Et saavutada huumuse õige jaotus mullas, laotasime selle ühtlase kihina. Seal, kus muld oli kehvem, laotasime lagundunud sõnniku paksema kihina, et seega sellise põllulapi viljakust tõsta. Me jälgisime rangelt, et kultivaator viiks huumuse hästi mulda ja et väetis ei jääks pealispinnale lebama.

Mulla ettevalmistamisel külviks ei tohi unustada külveelsete tööde tähtaegu ja kvaliteeti. Äestamist, mulla väetamist ja kultivatsiooni on vaja teostada piiratud agrotehnilistel tähtaegadel ning tööde kõrge kvaliteedi juures.

Nisupõlluks tuleb kasutada ka söötis maad. Minu lüli on söödiga korduvalt tegelnud. Ma jutustan, kuidas me neid põlde külviks ette valmistasime.

Künda tuleb vähemalt 20—22 sentimeetri sügavuselt, väiksema künnikihiga põldudel aga kihi täielt sügavuselt. Mingil juhul ei tohi künda liig niisket ja rasket mulda, sest sel juhtumil moodustub liig pankjas vaomätas, mille edasine harimine on raskendatud. Eriti rangelt tuleb jälgida künni sügavust. Mida sügavamalt ja paremini on sööt üles küntud ning haritud, seda kiiremini ja paremini areneb mullas nisu juurtesüsteem, seda täielikumalt varustab juurtesüsteem

taime niiskuse ja toitainetega. Ei tohi unustada, et nisu juurtesüsteem asetseb peamiselt mulla pealmises künnikihis. See asjaolu nõuab vaomatta eeskujulikku harimist.

Künd tuleb tingimata teostada eelkoorijatega varustatud atradega. Seejuures tuleb jälgida, et eelkoorijad ei ummistuks umbrohest, samuti seda, et nad kooriksid pealmise kihi vähemalt 8—10 sentimeetri sügavuselt.

Õige maaharimine ja suvinisule ohtra väetise andmine tagavad lülile aastast aastasse viljasaagi kõrgenemise. Kolhoosis on viimaseil aastail viljasaak üldiselt tunduvalt tõusnud, esikoht aga kuulub meie lülile.

Esitan siin andmeid.

1944. aastal ületas lüli nisusaak kogu kolhoosi viljasaagi kahe ja poole kordselt ja 1945. aastal kahekordselt. 1946. aastal, kui kolhoosis oli teravilja keskmine saak 9,7 tsentnerit hektaarilt, sai lüli 32 tsentnerit hektaarilt.

Maaharimine on võtmeks võitluses kõrge ja püsiva viljasaagi eest. Õige maaharimine tagab sügava ja koheva mullakihi, millel on taimede normaalseks kasvamiseks määratu suur tähtsus, tagab sügiseste, talviste ja kevadiste sademete säilitamise, umbrohu täieliku hävitamise ja toitainete kogunemise.

Maaharimine on üks vastutavaid ajajärke kevadisel külvialal.

Töö edukus oleneb inimestest

Igasuguse töö edukus oleneb inimestest. Kui kaadrid on oskuslikult paigutatud ja inimeste töö õigesti organiseeritud, siis on kerge täita mis tahes ülesannet. Seda tähtsam on see võitluses viljasaagi eest. Kolhooside inimestest ja nende oskusest sõltub põllumajanduse sõjajärgse arendamise ülesande täitmine.

Lüljuhina pööran ma suurt tähelepanu jõudude paigutamisele, töö organiseerimisele ja isikliku vastutamatusse ning kolhoosnikute töötasu võrdsustamise likvideerimisele.

Meie lüli eksisteerib juba mitu aastat. Juba see üksi kõneleb sellest, et lüli on leitud kõige õigem töö organiseerimise vorm kolhoosis. Lüli on iga kolhoosniku töö nähtav; lüli võib kõige täielikumalt rakendada põllumajandusteaduse

saavutusi. Lülis võib saavutada sellist töö organiseerimist, mis võimaldab tööjõudu õigesti paigutada, lõplikult likvideerida isikliku vastutamata maa kasutamisel ja likvideerida kolhoosnikute võrdsustamise töös ning töötasu maksimisel.

Meie lüli koosneb üheteistkümnest inimesest: kümme kolhoosnikut ja üheteistkümnendana lülijuht. Lülisse valisin ma hästi vilunud ja kohusetruud kolhoosnikud. Inimeste valikul arvestasin kolhoosnikute soove ja võtsin ainult neid, kes nõustusid töötama just minu lülis. Seejuures võtsin ma arvesse, kus keegi elab, et inimestel poleks kauge tööl käia.

Lülijuht peab hoolitsema lülile tootmisülesande saamise eest kogu põllumajanduslikuks aastaks. Tootmisülesanne määratakse lähtudes kogu kolhoosi tootmisplaani põhiülesandest. Selles ülesandes loendatakse peale lüli koosseisu kultuurid ja külvipinna suurus ning samuti ülesanded viljasaagi alal ja saaduste üldtoodang ning esitatakse üksikasjaline agrotehniline plaan iga kultuuri kohta tähtsamate tööde teostamise tähtaegade ja tööpäevade kulutamise määratlemisega. Tootmisülesannet tuleb tingimata arutada lüli liikmete koosolekul. Sel koosolekul on vaja täpselt kindlaks määrata, kes teostab ühtesid või teisi tootmisülesandes märgitud abinõusid.

1946. aastal määras kolhoosi juhatus meile mitte küllalt piiratud külvitähtaja. Kaalusime kõiki võimalusi ja otsustasime teostada külvi ühe päevaga. Ka vaatasime läbi meie lülile planeeritud viljasaagi suuruse. Me kohustusime kasvatama 14 hektaaril vähemalt 30 tsentnerit suvinisu hektaari kohta.

Kolhoosi juhatus määras meile maatükid kahel põllul: üks „Jefremovi onnikese“ juures ja teine metsas asetseval põllul. Me saime varakult hästi remonditud põllumajandusliku inventari, ülesanded viljasaagi kohta ja agrotehnilise plaani. Lülis oli ette nähtud teostada maa harimist, kevadist külvi ja lõikust traktoriagregaadi abil.

Kui tootmisülesanne oli saadud ja iga kolhoosnik hästi teadis, millise saagi eest ja kuidas me hakkame võitlema, asusin ma lülis tööd organiseerima. Eesmärgi tundmisest üksi on vähe, on vaja, et inimesed oleksid ka täiesti valmis

koostatud plaani eest võitlema. Ma asusin lüli süvendama sotsialistlikku võistlust ja individuaalset ning väikesegrupilist tükitööd. Seejuures lähtusin ma sellest, et iga lüli liige peab tööpäevade kohustusliku miinimumi mitte ainult täitma, vaid ka tublisti ületama.

Sel ajal valmistus lüli tõhusalt külviiks. Me sorteerisime seemevilja ja panime valmis väetise. Neil töödel me rakendasime väikesegrupilist tükitööd. Meie lüli on ammu loobunud hulgakese töötamisest, mis on vähem viljakas ja viib tööpäevade raiskamisele. Seemevilja sorteerimiseks andsin ma iga päeva kohta ülesanded; tööpäevi arvasin juurde sõltuvalt sellest, mitu tonni vilja oli päeva jooksul sorteeritud. Sedasama tegin ma väetise ettevalmistamisel. See võimaldas töoviljakust kiiresti tõsta ja kiirendada ettevalmistamist külvitööks.

Kevade lähenemisega lüli tööd üha rohkenesid. Kõrvuti seemevilja puhastamisega masinail algas vilja sorteerimine käsitsi. Vilja sorteerimisel rakendasime individuaalse tükitöö moodust, määrates igale kolhoosnikule päevase ülesande.

Lüli hargnes juba kevadele ettevalmistumise esimestest päevadest alates sotsialistlik võistlus. Kõik kolhoosnikud võistlesid üksteisega, lüli tervikuna aga sõlmis võistlusepingu Grigori Jegorovitš Šantarini lüliga naaberkolhoosist „Avangard“. Selle lüliga võistleme me juba ammu. Šantarinit, seda põllutöö silmapaistvat meistrit, tunnen ma juba palju aastaid. Temalt võib mõndagi õppida.

Ma olen veendunud, et võistlus aitab lüli kindlustada töödistsipliini ja suurendab töoviljakust.

Kui algasid põllutööd, hakkasime individuaalset tükitööd, kui kõige viljakamat töö organiseerimise viisi, veelgi suuremal määral rakendama. Individuaalset tööd rakendas lüli mullast umbrohujuurte korjamisel, sõnnikulaotamisel ja mõnel teistel töödel. Niihästi grupilisel kui ka individuaalsel tükitööl andsin ma kolhoosnikuile päevased ülesanded ja arvasin neile juurde tööpäevi sõltuvalt nende ülesannete täitmisest.

Juba kevadiste tööde algusest peale nõudsin ma kolhoosi juhatuse poolt väljatöötatud sisekorrareeglite ranget täitmist. Kevadisel kibedal tööajal hakkasime tööle koidikul ja

lahkusime põllult videviku saabudes. Teatavasti toidab kevadine päev aasta läbi, ja me püüdsime kasutada iga tööpäeva viljakalt.

Ma töötasin põllul võrdselt teiste kolhoosnikutega, jälgisin rangelt seemevilja ja väetise ettevalmistamist külviks ning maaharimist. Teisiti ei saagi. Lüljuht peab juhtima inimesi konkreetset, kontrollima põllutööde kvaliteeti ja oma isikliku eeskujuga kolhoosnikuid tööle innustama.

Võistlus põllutöödel võttis meil veelgi suurema ulatuse. Kõik lüli liikmed töötasid innukalt ja püüdsid kõiki ülesandeid täita ning ületada.

Lüli kolhoosnikute tööhoog oli suur. Me tegime kõik, et kasvatada rikkalik saak ja anda oma panus põllumajanduse sõjajärgse taastamise ülesandesse.

Lüli valmistus edukalt külviks. Ta teostas maa harimise kiiresti ja kõrgel agrotehnilisel tasemel. See sisendas veendumust, et me teostame külvi niisama kiiresti ja hoolitseme nisupõllu eest organiseeritult ja kõrgekvaliteediliselt.

Algas võitlus kõrge viljasaagi eest!

Külvata parimail agrotehnilistel tähtaegadel

Niipea kui pinnas oli ette valmistatud, asus lüli viivitamata külvitöödele. Maa oli selleks ajaks soojenenud seemne idanemiseks ja taimede arenemiseks vajaliku temperatuurini. Ma jälgisin tähelepanelikult mulla küpsemist.

Külviaeg on tähtsaim tingimus võitluses kõrge viljasaagi eest. Oskusest määrata õigesti külviaega olenevad suurel määral tingimused taime kogu edasiseks eluks. Valida õige külvipäev tähendab suurendada garantiid kõrge viljasaagi saamiseks.

„Millal on Uurali tingimustes kõige parem suvinisu külvata?“ küsitakse minult sageli.

Sverdlovski oblastis on nisu külvamise agrotehnilised tähtajad üsna varajased. Meie lüli on külvanud nisu igal aastal mai esimesel poolel, ja ta pole kunagi eksinud. Ometi ei või ükski agronoom ega ükski teadlane täie kindlusega ütelda, millal on nisu kõige parem külvata: kas viiendal või kümnendal mail, veel vähem võib keegi nimetada kindlat

kuupäeva. Parim külvipäev võib olla iga aasta erinev; see oleneb kevade käigust. Külviaja määramisel oleneb palju lüljuhi või brigadiiri vilumusest.

Uurali põllutöö tingimustes on küsimus külviajast üks tähtsamaid küsimusi, seepärast tahan sel peatuda üksikasjalisemalt.

Kuidas aga siiski kindlustada end võimaliku eksituse eest, kuidas määrata õigesti nisu külvamiseks sobivaim aeg?

Minu paljuaastased kogemused on näidanud, et Põhja-Uurali tingimustes on kõige otstarbekam külvata meil kasutusel olevaid suvinisusorte mai esimesel poolel. Selleks ajaks jõuab muld hästi soojeneda; temas tekivad soodsamad tingimused seemne idanemiseks ja orase tärkamiseks.

Ma tahan siiski hoiatada šabloonilisuse eest külviaja määramisel. Kalendrit külviks kuupäevade täpse äramärgimisega, mida millal teha, pole olemas. Iga lüljuht peab iseisvalt või agronoomi abil otsustama, millal tuleb külvi alustada, arvestades seejuures rangelt kõiki neid tingimusi, millest me eespool rääkisime. Kuid kordan veel: šablooni, valmeid retsepte külviaja määramisel pole ega saagi olla. Tähtaegade määramisel tuleb kasutada teadust ja sotsialistliku põllutöö meistrite eesrindlikku praktikat.

Määrates külviaega on eelkõige vaja arvestada mulla omadusi, millesse külvatakse, tema ettevalmistamise võtteid ja seemne kvaliteeti. Teatavasti annab huumusrikas muld parima saagi varajase külvi korral. Samuti on teada, et soojenemata mulda külvatud madala idanemisenergiaga seeme annab kidura orase. Seepärast tuleb raskemaise, struktuuri- tuisse muldadesse teostada külv veidi hiljem.

Seda kõike peab põlluharija silmas pidama. Me uurime tähelepanelikult kõiki neid iseärasusi ja, enne kui määrame suvinisu külviaja, teeme palju eeltöid.

Kuidas aga määrata külviaega, kui lülil tuleb külvata nisu suurel hulgal? Kuidas pehmenada sel puhul tekkivat tööpinget?

Vastus sellele küsimusele on lihtne: tuleb külvata kaht sorti, varajast ja hilist, ning kõrvaldada sel viisil kibedal külviajal tekkiv tööpinge. Varajasel ajal tuleb külvata hiliseid nisusorte, veidi hiljem keskmisi ja varajasi nisusorte. Meie lüli, nagu kogu kolhooski, külvab oma põldudele selliseid

suvinisusorte, mis üksteisest küpsemise tähtaegade poolest tunduvalt erinevad. Nii vara kui võimalik külvame me „Milturum-321“. See on hiline sort. Seejärel külvame keskmise sordi „Diamant“.

Võitluses kõrge viljasaagi eest on otsustav tähtsus süvini külvamise ajal, kuid ei tohi unustada ka külvitööde kvaliteeti. Jutustan oma töökogemustest ka sellel, kõrge viljasaagi seisukohast tähtsamal tööajal.

Me teostasime ristkülvil. Traktori-külvimasinad saabusid meile masina-traktorijaamast hilinemisega, seepärast teostasime külvil viie kokkuhaagitud hobu-külvimasinaga traktori kohta. Külvamise juures püüdsime jaotada seemne mulda nii ühtlaselt kui võimalik. Teadus ja kogemused on näidanud, et mida ühtlasemalt on vilja külvatud, seda rohkem saavad idud valgust ja seda paremini nad toituvad ning arenevad.

Ristkülvil me rakendame juba mitu aastat. Ta on näidanud end heast külvilist. Ristamisil külvatud põllud annavad järjekindlalt suurima saagi. Näiteks oli 1945. aastal pinnase ühesuguse kvaliteedi ja ettevalmistuse ühesuguse kvaliteediga seemne ja põllu eest ühesuguse hoolitsemise juures saak ristkülviliga külvatud põllul suurem kui seal, kus teostati reaskülvil.

Külvinormi määrame viljaterade hulga järgi. Igale hektarile oleme külvanud viis miljonit suurt, hästiarenenud tera. Ristkülvil dikteerib meile samuti külvinormi määramise mitte puudades ega tsentnereis, vaid terade hulga järgi. Sel külvamisviisil, nagu juba eespool öeldud, on külvaja hool keskendatud igale terale kasvu tingimuste loomiseks. See sundiski meid määrama külvinormi terade hulga järgi.

Külvamisel jälgime me rangelt seemendamise sügavust. Seda tähtsaimat abinõu ei tohi hetkekski silmist lasta. Seemne sügavusel mullas on määratu suur mõju tulevase saagi kõrgusele. Seemendamise sügavusest oleneb idanemine ja taime kogu edaspidine elu. Seepärast on külvitööde juures vaja tingimata kindlustada ühtlane ja täpselt määratud sügavusega seemendamine.

Kogemused on näidanud, et vilja ei tohi külvata sügavale, eriti külma, soojenemata mulda. Sügava seemendamise puhul külma mulda tärkab oras hilja ja on hõre. Pealeselle kasvavad halvasti seemendatud põllud kiiresti umbrohtu.

Kuid samuti ei tohi seemendada madalalt. Eriti on madal seemendamine lubamatu pinnase puuduliku niiskuse puhul. Kuiva pinnasesse ja mitte küllalt sügavale mullastatud seeme ei saa kaua tärgata, sageli aga hävib ta sootuks.

Seemendamise sügavuse määramisel peame kinni järgmistest reeglitest: seal, kus pinnas on normaalse niiskusega ja hästi soojenenud, külvame vilja 4—5 sentimeetri sügavuselt; pinnase nõrga ja mitte küllaldase soojenemise puhul vähendame rasketel ja niisketel põldudel seemendamise sügavuse 3—4 sentimeetrini. Kui pinnase pealiskiht on tugevasti kuivanud, suurendame seemendamise sügavust nii palju, et seeme satuks niiskesse mulda. Kõrge viljakusega maatuiki „Jefremovi onnikese“ juures seemendasime viie sentimeetri sügavuselt.

Külvata nisu parimail agrotehnilistel tähtaegadel ja kõrgel agrotehnilisel tasemel tähendab rajada kindel alus kõrgele viljasaagile.

Nisupõllu eest tuleb hoolitseda eeskujulikult

Lõpetanud külvi, ei jäänud me käed rüpes istuma. Külvi-tööde lõpulejõudmisega pole võitlus viljasaagi eest kaugeltki veel lõppenud. Seepärast asus lüli viivitamata hoolitsema nisupõllu eest.

Juhtus nii, et kohe, kui me külvamise lõpetasime, hakkas vihma sadama. See oli heaks endeks. „Lõikuse heaks,“ ütlesime meie. Kuid see pani lülile veel suurema vastutuse. Pärast vihma tuli põldu veel rangemalt jälgida; ei tohtinud lubada, et põllul moodustuks koorik ja et enne orast tärkaks umbrohi. Kolmanda päeva lõpul avastasin ma, et põllule on tekkinud üsna tihe koorik. See võis orase tärkamist tugevasti takistada ja avaldada mõju tema tihedusele.

Õhtul kutsusin ma lüli kokku ja jutustasin kolhoosnikeile oma tähelepanekuist. Me otsustasime viivitamata kogu põldu äestada. Oli vaja purustada koorik nii kiiresti kui võimalik, avada õhule juurdepääs mullasse ja takistada mulla pealiskihi kuivamist. Tõime hommikuks äkked põllule, võtsime brigaadist hobused ja asusime tööle, niipea kui hakkas koitma. Äestasime ühekordselt. Et äkkepulgad idanevaid teri

ei vigastaks, paigutasime nende alla erilised alused. Selle tagajärjel purustasid äkked üksnes põllule tekkinud kooriku, seemet puudutamata.

Äestamine oli esimeseks sammuks nisupõllu eest hoolitsemisel. Selle mitte enam uue, kuid väga tähtsa võttega lõime paremad tingimused orase tugevaks tärkamiseks. Pealeselle hävitasime me umbrohu idusid, mis olid juba valmis maast välja tungima.

Kaks päeva hiljem tärkas „Jefremovi onnikese“ juures asetseval põllul oras. See oli tihe ja ühtlane. Kogu põld hakkas haljendama. Me ei suutnud orast küllalt imetleda, nii hea nägi ta välja. See oli meie suure ja pinga töö esimene, käegakatsutav tulemus.

„Noh, Aleksandr Iljitš, me saame rikkaliku saagi,“ ütlesid kolhoosnikud mulle rõõmsalt. „Vaata, milline oras!“

Ma olin lüli liikmetega ühel arvamisel, hakkasin aga rääkima hoopis millestki muust. Ma tegin juttu nisupõllu eest hoolitsemisest: orase pealtväetamisest, mitmekordsest kitkumisest jne. Oma jutu lõpetasin ma vanasõnaga:

„Kuidas külvad, nõnda lõikad!“

„Meie juba endile häbi ei tee,“ vastasid mulle naiskolhoosnikud. „Ega me asjata Šantariniga võistlusse astunud. Hakkame vaatama iga tõusme järele!“

Orase eest hoolitsemisel pean ma väga tähtsaks eelkõige orase pealtväetamist. Seepärast, niipea kui oras hakkas färikama, valmistus lüli pealtväetamisele.

Kuidas teostas meie lüli nisu pealtväetamist?

Lagundunud sõnnikuga oleme väetanud põldu kultivatsiooni ajal. Orase pealtväetamist teostasime kaalisoolaga, mille muretsesime juba talvel.* Nüüd oli vaja väetist väetamiseks ette valmistada ja väetada.

Me hõõrusime väetise hoolikalt peeneks, peenendasime ta pulbriks. Siis segasime ta mullaga, mille enne seda samuti hästi peeneks olime hõõrunud. Kui kõik see oli tehtud, asusime viivitamata tööle. Kaalisoola külvasime käsitsi, 1,5 tsentnerit hektaarile.

* Mitterustmullamaal tuleb suvinisu pealtväetamist teostada väetisega, mis koosneb lämmastik- ja fosforväetisest. (Teadusliku toimetaja I. Jakuškini märkus.)

Esmajärjekorras väetasime me nõrga orasega põllulapid, siis aga väetasime orase kogu põllul.

Varsti pärast kaalisoolaga väetamist viis vihm selle lõpule, mida meie ei suutnud teha. Peenendatud väetis lahustus ja imbus mulda.

Mõni päev hiljem hakkas nisuoras jõudu kogunult jõudvasti kasvama.

Pealtväetamisel on nisukasvatamisel erakordselt suur tähtsus. Sellega seoses tahan peatuda sel küsimusel üksikasjalisemalt. Nagu teadus ja kogemused õpetavad, võib pealtväetisena tarvitada ja peabki tarvitama mitte ainult mineraalväetisi, vaid ka hästi ettevalmistatud ja küllaldaselt läbiõõndunud sõnnikut, samuti virtsa, linnusõnnikut ja ahjutuhka.

Meie lüli on kasutanud kõiki neid väetisi ja on saanud alati häid tulemusi.

Huumusmullaga tuleb nisu väetada enne orase tärkamist või idanemise algul, mitte hiljem. Normiks on 40—50 koorimat hektaari kohta. Et taimi toitainetega õigesti varustada, tuleb väetis laotada põllule tingimata ühtlase kihina. Virtsa tuleb väetada enne orase võsumist. Norm tuleb määrata arvestusega 15—20 neljakümneämbriulist tünni hektaari kohta.

Enne väetamist tuleb virtsa veega kolmekordselt lahendada. Et teda aga ühtlasemalt põllule jaotada, tuleb varustada tünni kraani ja vastava aukliku mollikesega, mis aitab juga õigesti laiali pritsida.

Linnusõnnikuga väetamisel tuleb samuti arvestada sõnnikut mitte üle 5—6 tsentneri hektaari kohta. Enne väetamist tuleb linnusõnnik tingimata hästi kuivatada, peenendada ja seejärel ühtlaselt põllule laotada. Orast võib pealtväetada ka ahjutuhaga; normiks tuleb arvestada 4—5 tsentnerit hektaari kohta, seal aga, kus pinnas on leetmullane ja hapu, samuti seal, kus ta on turbane, 5—6 tsentnerit hektaari kohta.

Väetise normid ja väetamisviisid võivad muutuda, sõltuvalt mullast, väetiste olemasolust, ilmastikust ja muudest tingimustest. Esmajärjekorras tuleb pealtväetada seemnepõlde, sest seeme on riigikullafond.

Ei tohi unustada ka teisi töid nisupõllu eest hoolitsemisel.

Umbrohu kitkumine ei asu võitluses kõrge viljasaagi eest viimasel kohal. Kui jätta põld õigeaegselt kitkumata, võivad umbrohud nisu lämmatada, ja paljude kümnete inimeste töö võib muutuda asjatuks. Umbrohu kitkumine on lahutamatu osa võitluses kõrge viljasaagi eest.

Kevadel ei olnud meie põllul umbrohtu peaaegu üldse. Hea ja kõigi agronoomilise teaduse nõuete kohane maaharimine, samuti see, et äestamine toimus pärast seemendamist, võimaldas meil hävitada suurema osa umbrohest. Ent me ei vähendanud siiski oma tähelepanu ja jälgisime hoolikalt põllu olukorda.

Oras kasvas üsna kiiresti. Meie lüli põld paistis kogu kolhoosi põldude seast silma oma orase tiheduse ja ta tumerohelise mahlaka värvinguga. Nisu oli valmis kõrsuma ja umbrohi polnud talle enam ohtlik, kuid me olime siiski kogu aja valvel. Niipea kui kuskil hakkas ilmuma piimohakas, piimalill, tuulekaer või mõni muu umbrohi, hakkasime kohe kitkuma.

Lüli võttis endale ülesandeks hävitada põllul kõik umbrohi, teiste sõnadega, ta seadis endale eesmärgiks teostada kitkumist umbrohu täieliku hävitamiseni. Me asusime innukalt tööle. Kitkumine oli meil vaja lõpetada nisu kõrsumise ajaks, et saada temast edaspidi hoopis lahti ja hoiduda seega vilja mahatallamisest. Kui me külvasime seemet hulgalise arvestusega, siis tuli ka iga kõrt hoida.

Kitkumisel rakendasin ma täiel määral individuaalse tükitöö, millega kiirendasin tublisti töö teostamise aega. Selleks jagasin ma kogu põllu ruutudeks, määrates lüli igale liikmele ühe ruudu. Minu nõue kolhoosnikute vastu oli selline: lõpetada töö nii kiiresti kui võimalik ja saavutada seda, et põllule ei jääks ainsatki umbrohtu. Suve jooksul teostasime mitu kitkumist ja saavutasime oma eesmärgi. Kogu üsna laialdasel põllul oli raske leida ühtki umbrohtu.

Nisu kasvas „Jefremovi onnikese“ juures oleval põllul vägevasti. Pinnas oli huumusega hästi väetatud, teda väetati täiendavalt mineraalväetisega, ja vili kasvas kiiresti. Sellest lähtudes otsustasime teiskordselt mitte väetada, sest see oleks võinud põhjustada vilja lamandumise.

Meie nisu meelitas ligi kümneid inimesi. Kord tuli meie põllule Grigori Jegorovitš Šantarin ja kangustus imestusest.

„Noh,“ ütles ta, „küll teil on alles nisu õnnestunud. Kõrge kui pilliroog ja puhas kui allika vesi. Näen, et olete mind viljaga üle trumpanud.“

Meie nisu oli tõepoolest oivaline, kuid ka Grigori Jegorovitš hädaldas asjata. Ma olin viibinud tema põllul ja olin teadlik tema nisu väärtusest. See oli meie nisu vääriline.

Juunis lõi nisu pead ja hakkas tera looma. Viljapead olid suured ja raskekaalulised.

„Kas te nüüd usute, Aleksandr Iljitš, et viljasaak on meil rekordiline?“ ütlesid mulle naised.

„Usun küll,“ vastasin neile. „Ainult oodake, kuni loetleme puudad. Koristame enne saagi, siis alles loeme!“

Nisu eest hoolitsemise viisime lõpule sordilise kitkumisega. Käisime ettevaatlikult kogu põllu läbi ja kitkusime nisust välja kõik kõrvalised lisandid.

Saabus lõikusae. Nisu oli küpsenud vahakollaseks. Põllule saabus kombain. Ta koristas nisu kahe päevaga. Me puhas-tasime ja sorteerisime kiiresti rehes kõik kombainist saadud vilja. Siis kaalusime selle. Tulemus oli rohkem kui hea: saime 14-hektaariliselt põllult 32 tsentnerit igalt hektaarilt.

Suurepäraseid tulemusi saavutas ka Grigori Jegorovitš Šantarini lüli.

Meie suurt tööd ja meie võistlust kroonis edu.

Kõrgete viljasaakide poole suurtelt maa-aladelt

1947. aasta varakevadel kirjutas meie lüli alla suurele Stalinile saadetavale kirjale. Oma kohustuse esitasime mõne reaga, ent kui palju oli vaja jõupingutusi, et kasvatada 18 hektaaril 35 tsentnerit iga hektaari kohta. See oli meie uus samm kogu kolhoosi maa-alalt kõrgete viljasaakide saamise teel.

Ka hargnes meie lüli uue hooga sotsialistlik võistlus Grigori Jegorovitš Šantarini lüliga.

„Meie andsime suurele juhile sõna kasvatada rekordiline saak,“ ütlesid naiskolhoosnikud, „ja me kasvatame selle. Meie sõna on murdmatu!“

Nagu möödunud aastailgi, hakkas lüli kevadkülviks valmistuma juba eelneval suvel. Talvgi ei möödunud meil asjatult;

me tegime palju võitluseks kõrge viljasaagi eest. Ent suurem töö seisis alles ees. Kirjas seltsimees Stalinile võetud kohustus nõudis meilt veel pingelisemat tööd.

Meie Uurali sünge taevast ähvardas veel lumesadudega ja ööd ähvardasid käredate külmadega, kuid ma viisin sellest hoolimata oma lüli põllule.

Ma ütlesin: „Aeg on käes. Võistlus on alanud.“

Me veetsime põllul terved päevad koidikust videvikuni.

Lähenes külviaeg. Me ruttasime varakult pinnase väetamisega. Põld oli veel nii porine, et ta ei kandnud ei hobust ega autot; meie aga ei lasknud pead norgu: asusime kandma väetist kohale seljas. Niipea kui maa oli kuivanud, asusime viivitamata väetama.

1947. aastal oli meil määratud suvinisu alla kaks maatükki: raudteejaama juures ja „Jefremovi onnikese“ juures, peaaegu selle põllu kõrval, kust me olime saanud möödunud aastal suure viljasaagi. Raudteejaama juures asetsevat põldu väetamiseks 20 tonni hästi kõdunenud sõnnikuga ja 1,5 tsentneri ammoniumsulfaadiga iga hektaari kohta. Huumusmulla olime vedanud põllule juba talvel. „Jefremovi onnikese“ juures me huumusmullaga ei väetanud, sest seal oli muld niigi orgaaniliste ainetega hästi väetatud. See-eest suurendasime ammoniumsulfaadiannust. Seda panime 2 tsentnerit hektaari kohta.

Lüli asus sedamaid kultivaatoriga tööle. Pinnas oli selleks ajaks juba küllaldaselt kuivanud ja viivitada ei võinud. Põld tuli kiiresti väetada. Et saada mullas ühtlast väetise jaotust, rakendasime esmakordselt ristkultivatsiooni.

Mõni päev pärast kultivatsiooni, kui muld oli lõplikult küpsenud, asus lüli külrama. 1947. aastal teostasime kolme päevaga kõigi teraviljakultuuride külvi, nisu aga külvasime, nagu 1946. aastalgi, ainult ühe päeva. Kõigil põldudel teostati ristkülv. Me suurendasime veidi külvinormi, sest oli külm kevad ja seda tuli arvestada. Möödunud aastase 5 miljoni viljatera asemel külvasime hektaarile ligi 6 miljonit tera.

Vihmased, külmad ja sompus ilmad soodustasid umbrohu kiiret kasvamist. Nisuterad hakkasid mullas alles „toitu võtma“, aga raudteejaama juures asuval põllul tärkas juba hulgaliselt tuulekaer. Käsitsi teda välja kitkuda ei saanud,

sest tõusmed olid alles liig väikesed, kuid teda ei tohtinud ka mingil juhul jätta põllule. Ta võis nisu lämmatada ja teha seega asjatuks kõik meie jõupingutused võitluses kõrge, stalinliku viljasaagi eest.

Neil päevil tuli lülil lahendada ülesanne, mis oli seotud suure riskiga. Tuulekaera sai hävitada ainult kultivatsiooniga, kuid seda viisi kasutada oli ohtlik, sest see oleks viinud nisurase hõrenemisele. Mina ja kõik lüli liikmed arutasime seda ülesannet kaua ja leidsime lõpuks lahenduse. Me olime nisu raudteejaama juures asuval põllul külvanud 4—5 sentimeetri sügavusse, tuulekaera juured aga asusid 7—8 sentimeetri sügavusel. Et umbrohtu hävitada, oli vaja maad käppkultivaatoriga harida sügavamalt kui asusid nisuterad ja püüda sel viisil tuulekaera juured läbi lõigata.

25. mai hommikul (seda päeva ei saa ma kunagi unustada) asusime me ärevalt tööle. Et vältida nisuterade väljakeeramist mullapinnale, lasksime põllu kultivaatori järel üle libistajaga. Sel viisil püüdsime tasandada kõik terad, mis võisid kuidagi mullapinnale sattuda. Sel päeval saabus meie juurde lülisse rajoonist agronoom Nadežda Korsakova. Nähes, millise suure riski me olime endile võtnud, kahvatus ta ja, jäänud põllu äärde peatuma, ei suutnud paigalt liikuda.

„Risk on muidugi suur,“ ütlesin ma talle, „kuid teist väljapääsu meil pole. Orase hõrenemine on vältimatu, kuid see tasandub kõrgendatud külvinormi arvel!“

Kõrgendatud külvinorm oli nüüd nagu loodud.

Riskantne, kuid ainuvõimalik umbrohu kõrvaldamise „operatsioon“ teostati valutult. Juba järgmisel päeval nõrgenesid tuulekaera idud ja veel üks päev hiljem närtsisid ning kuivasid need hoopis. Varsti tärغانud nisu idud hakkasid avrust tundes kiiresti kasvama.

Me seadsime endale eesmärgiks hävitada kõik umbrohud viimseni ka 1947. aastal. Meil lasusid võitluses kõrge viljasaagi eest veel vastutavamad ülesanded kui kunagi varem ja me ei võinud lubada, et nisupõllul oleks umbrohi. Meie lüli otsustas teostada kõigi põldude kolmekordse kitkumise, tegelikult aga teostati nelja- ja isegi viiekordne kitkumine. Ja nii kõrvaldati umbrohi põldudelt täielikult.

Hästi haritud, väetatud ja umbrohust puhastatud pinnas andis taimedele külluses kõike, mis neile oli kasvamiseks vaja.

Lühikese ajaga kasvas nisu põllul selliseks, millist polnud kolhoosis isegi enne sõda.

Külvipinda teiskordselt me pealtvæetama ei hakanud, nagu 1946. aastal, sest esimene külvieelne væetamine orgaanilise ja mineraalvæetisega tagas täielikult kõik taimede toidainete nõuded. Nisu raudteejaama juures asetseval põllul ja „Jefremovi onnikese“ juures seisib müürina: ühtlane, tihe ja kõrge. Ta oli palju parem kui 1946. aastal.

Meie töö ei läinud asjata kaotsi selgi aastal. Saagi väljawaated tõendasid, et me täidame auga oma kohustuse seltsimees Stalini vastu.

Saabus lõikusaeg. Asusime innukalt ja suure vaimustusega tööle. Lüli maatükkidel toimus lõikus väga lühikese ajaga. Kolhoos sai tervikuna hea viljasaagi.

Meie lüli abistas kolhoosi kõigiti võitluses kõrge viljasaagi eest. Teostasime kolhoosnike seas suure töö: andsime neile edasi meie kogemusi kõrge viljasaagi kasvatamisel ja jagasime neile oma teadmisi. Ja nii saadi artelli põldudelt rikkalik viljasaak.

Mina arvan, et lülid ei tohi endasse sulguda. Nad peavad end aktiivselt ja pidevalt segama brigaadide ja kolhooside poolt kõrge viljasaagi eest peetavasse võitlusesse. Suurte tootmiskogemustega lülid peavad neid kogemusi edasi andma kõigile kolhoosnikeule, tegema need kogu kolhoosi omanduseks. Ülesanne seisab selles, et kõrge viljasaak ei kasvaks mitte ainult lüli maatükkidel, vaid kogu kolhoosi maa-alal.

Meie oleme selles suunas teinud kõik, mis oleme suutnud.

Seltsimees Stalini initsiatiivil ja juhtimisel töötas ÜK(b)P Keskkomitee veebruaripleenum välja põllumajanduse tõusu laialdase programmi sõjajärgsel ajajärgul. Sotsialistlik põllumajandus peab saavutama lühima ajaga toidu- ja toorainete külluse ning tagama hädavajalise riiklike toidu- ja toorainete reservide kogumise. Pleenum seadis tähtsaimaks ülesandeks külvipinna laiendamise ja teraviljakultuuride, eriti nisu kui peamise toiduteravilja, saagi kõrgendamise.

Lülid, olles kolhoosides kõige kõrgemaks ja õigemaks tööorganiseerimise vormiks, võivad etendada ja peavadki etendama võitluses ÜK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi otsuste täitmise eest otsustavat osa. 1947. aasta, seniolematu tootlikkuse ja poliitilise tõusu aasta, kinnitas seda ilmselt.

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi määrus kolhoosnikuile ja põllumajandusala töötajaile sotsialistliku töö kangelase nimetuse andmise ja nende autasustamise kohta ordenite ning medalitega kõrge viljasaagi eest kinnitas kogu jõuga, et võitlus kõrge viljasaagi eest on riikliku tähtsusega ülesanne ja tähtsaim töörinne. Miljonid põllumajandusala töötajad on vastanud tegudega sellele tähtsale riiklikule dokumendile. Võitlus kõrge viljasaagi saamise eest võtab üha laiemat ulatust.

Kolhoositalurahvas on tulvil otsustavust täita auga valituse, bolševike partei ja seltsimees Stalini juhend. Lähemal aastail taastab meie kodumaa täielikult sõjaeelse külvipinna, taastab ja tõstab veel kõrgemale kolhoosipõldude viljakuse. Nõukogudemaa läheneb kindlalt põllumajandussaaduste ja tööstustoorainete küllusele.

SISUKORD

Eessõna	3
Minu elutee põlluharijana	5
Hea seeme on kõrge viljasaagi alus	9
Nisu alla parimad maad	14
Töö edukus oleneb inimestest	16
Külvata parimail agrotehnilistel tähtaegadel . .	19
Nisupõllu eest tuleb hoolitseda eeskujuliult . .	22
Kõrgete viljasaakide poole suurtelt maa-aladelt	26

2200

Kaanejoonise valmistanud R. TUNGLA

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

~~6959~~

Vastutav toimetaja K. VOOL

Tehniline toimetaja V. ALEV

Герой Социалистического Труда А. И. Рубцов.
32 ЦЕНТНЕРА ЯРОВОЙ ПШЕНИЦЫ С ГЕКТАРА
На эстонском языке

Ladumisele antud 30. III 48. Trükkimisele antud 19. IV 48. Paber 56×79 cm ¹/₁₆.
Trükiarv 5200. Trükitähti trükipoognas 37 120. Trükipoognaid 2. Arvutuspoog-
naid 1,57. MB-03830. Tellimise nr. 491. Trük koda „Punane Täht“, Tallinn.
Pikk tn. 54/58.

80 kop.

A

17433

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00960511 6